

TDDSZ

Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete

Dr. Gulyás Balázs
Dr. Jakab Roland
HUN-REN Központ
1052 Budapest, Piarista u 4.

Tisztelt Elnök Úr!

Örömmel értesültünk arról, hogy a HUN-REN Központ társadalmi egyeztetést hirdetett a Támogatott Kutatócsoportok Program pályázati felhívása kapcsán. Ezt fontos előrelépésnek értékeljük az eddigi gyakorlathoz képest.

Sajnálattal vettük észre azonban, hogy a felhívás lényegében folytatja az egyeztetésben Magyarországon „társadalmi vita”-ként ismert gyakorlatot, amely szerint

1. a döntéshozó az egyeztetésre szánt tervezetet az érintettek értesítése nélkül, vagy csak egy szűk, szelektált kör értesítésével (például egy honlapon) hozza nyilvánosságra, jelentősen csökkentve ezzel a folyamatban való részvétel lehetőségét;
2. a vélemények megfogalmazására rendkívül szűk határidő (ebben az esetben mindössze négy nap); áll rendelkezésre
3. a megfogalmazott véleményeket egy központi címre kell elküldeni, és a véleményezők nem tudhatják, hogy a vélemények milyen folyamat során, hogyan épülnek be a véleményezett tervezetbe.

Ráadásul ebben az esetben a felhívás rögzíti azt is, hogy „a társadalmi egyeztetés során a támogatási (elsősorban a felhívás 4. pontjában részletezett) szempontokkal kapcsolatban felmerülő esetleges módosítási javaslatok átvezetésére nem, vagy csak korlátozottan nyílik lehetőség, tekintettel arra, hogy azt a HUN-REN Központ Irányító Testülete a 2024.06.18-i ülésén jóváhagyta”.

Az egyeztetésnek természetesen sokféle módja és szintje van. A fenti modell ezek közül a legkevésbé „részvételi” mód, amely sokszor inkább szolgál legitimációs célokat, mint valódi egyeztetést.

Amennyiben a HUN-REN Központ valódi egyeztetést kíván folytatni, az egyeztetési folyamatnak legalább az alábbi kritériumoknak kell megfelelnie:

1. Az egyeztetésre a döntéshozatal előtt kerül sor.
2. A véleményezés lehetőségéről a döntéshozó értesíti az érintett szervezeteket (például a dolgozókat képviselő szakszervezetet és szakmai szervezeteket).
3. A véleményezésre megfelelő idő (pl. legalább 15 nap) áll rendelkezésre.
4. A felhívás tartalmazza, hogy milyen testület milyen határidőre dolgozza fel a beérkezett véleményeket.

TDDSZ

Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete

5. A vélemények összegyűjtése és feldolgozása után a beérkezett véleményeket nyilvánosságra hozza, az új változatot közzéteszi, és a végleges verzió elfogadásával együtt részletes magyarázatot fűz ahhoz, hogy milyen változtatásokat fogadott vagy nem fogadott el.

Ez a modell még mindig csupán a javaslatok véleményezésére szolgál. A TDDSZ olyan rendszer kialakítását szorgalmazza, amely a többoldalú érdekegyeztetések mintájára épül, és rendszeres konzultációt jelent. A konzultáció túlmutat a véleményezés lehetőségén, hiszen lehetővé teszi a szereplők közötti horizontális kommunikációt is, tehát

1. minden fontos, a kutatóhálózatot vagy kutatói közösséget érintő kérdésben megelőzi a döntéshozatalt;
2. előre szabályozott, nyilvánosan zajló eljárás;
3. kijelöli a konzultációban résztvevők minimális körét, és elegendő időt biztosít az érdemi dokumentumok, tervezetek megismerésére
4. lehetőséget teremt a tárgyalásra, azaz a felek véleményének kölcsönös megismerésére és az ezekről történő egyeztetésre;
5. törekszik a testületi, tárgyalásos döntéshozatalra, közös álláspontok kialakítására;
6. egyértelmű szabályokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mi történik a tárgyalásos folyamat során kialakított álláspontokkal.

A TDDSZ támogat minden olyan kezdeményezést, amely erősíti a konzultációs jelleget és elősegíti a közös, többoldalú döntéshozatali folyamatokat, hiszen az így megalkotott szabályok, programok jobb minőségűek, a döntések átgondoltabbak, és nagyobb támogatottságot élveznek.

A Tudományos Dolgozók

Demokratikus Szakszervezetének Elnöksége

Budapest, 2024. július 11.